

Redactiunea

se afla in

Strat'a tragatoriului

(Lövész-utca), Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se primescu decât numai de la correspondinții regulari ai „Federatiunii.” Scrisori anonime nu se publica. Articlii trimisi si nepublicati se voru arde si numai la cerere espressa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Dominea.

Pretulu de Prenumeratiunea

Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre siesse lune 5 „ „ „
Pre annulu intregu 10 „ „ „

Pentru Romania:

Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrala pentru fiesce-care publicatiune separat. In loculu deschisu 20 cr. de linia. Unu esemplariu costa 10 cr.

Invitare

de Prenumeratiune la diariulu

„FEDERATIUNEA”

pre cursulu annulu 1874.

care este totu odata allu sieptele annu de la fondarea acestui organu.

„Federatiunea” incepdu de la annulu nou va appare era-si de doue ori pre septemana. Pretiulu ca mai nainte: 10 fl. pre annulu intregu, 5 fl. pre semestru si 3 fl. pre trimestru pentru monarchi'a ostrunguresca; era pentru Romani'a si strainetate 30 lei (franci) resp. 16 lei, si 8 lei. Reducerea pretiului in favorea invetiatoriloru pop. remane si pre viitoriu adeca 8 fl. — 4 fl si 2 fl. era gratificatiuni pre langa rebonificarea marceloru se va da la cerere, numai celoru ce voru devedi lips'a medioloceloru materiale. Pentru numerii remasi in cursulu semestralu II. a. tr. se voru da suplemente in cursulu annulu viit. si fostiloru dd. prenumerati se va socoti bunu 1 fl v. a.

In fine rogamu pre On. cetitori cari dorescu a ave diariulu nostru, ca se bine voiesca a se insinua de timpuriu ca administratiunea diariului se se pota orientá in privint'a numerului esemplarieloru de tiparitu si pentru a se inlaturá irregularitatea in speduire, si alte incurcature, ce, mai alessu la annulu nou, se ivescu d'in caus'a intardiatoru insinuari; era pre ddi, cari ori cu pretiulu de prenum. ori cu tassele de in sertiuine, etc. au remasu in restantia, i rogamu a le refui pana la finitulu annulu.

Redactiunea.

B. Pest'a,

3. Januaru 1874.
22 Decembre 1873.

Cu serbatorile s'au alinatu pre câte-va dille agitarea cestiuniloru politice si financiare, cari mai nainte preocupá tota diurnalistic'a ostrunguresca. Diurnalistii inca, de si in mare parte necrestini, au serbatu si ei Craciunulu si Annulu nou, in lenisce, unii pote in meditatiuni spiretuali, era cei mai multi cercandu distractiune in ceururile mai restrinse familiari, seau mai estinse sociale. Diurnalele d'aici si-a implutu colonele cu reporturi despre osebitele gratulatiuni de annulu nou, ce corifeii partiteloru au primitu de la partisanii loru. Nu ne vomu ocupá de aceste colindature si daca relevam un'a d'in celle multe, o facemu pentru insemnetatea personei, carea, de la er'a dualistica, s'au bucuratu de cea mai mare stima a connationaliloru sei, si au essercitatu cea mai mare influentia a supr'a polticei unguresci, care inse asta-di, suffere trupesce d'in caus'a betranetieloru si suffletece d'in caus'a tristeloru urmari, rezultate alle polticee inaugurate sub aspicielle salle, — aflandu-se in neputenta situatiune, comune toturoru mritoniloru, de a-si vedé appunendu seua ce lucu cu atát'a splendore. Betranulu Deacu au primitu jacundu in mernutulu seu fericitarile acelloru pu-

cini favoriti, caroru-a li dedesse permis-iunea de a intrá la d'insulu. Medicii au opritu vorb'a multa lui Deacu, d'in caus'a bolei de peptu, cu tote acestea cuvintele, prin cari multiam representantiloru capitalei pentru gratulatiune, le rostí cu voce destullu de accentuata si fara suffocatiuni. Se dice ca Deacu patimesce de bola de apa in peptu, si cu câte-va septemane mai inainte se vorbiá ca gutt'a (ventulu) l'ar fi lovit, dar adeverat'a cauza a bolei lui nu este cunoscuta in publicitate, ceea ce se scie de siguru este, ca suffere, si, d'in asta cauza, este resolutu a depune mandatulu de deputatu; alegatorii lui inse persistu de a-lu realege de atáte ori, de câte ori Deacu si-ar depune mandatulu, vrendu estu-modu a-i documentá aderint'a loru si a-lu silí moralmente a nu refusá mandatulu.

Ceea ce preoccupa de presentu spiritele este proiectulu de lege pentru impartirea teritoriale a tierrei. Publicaramu in liniamente cuprinsulu acellu proiectu de lege, cetitorii nostri au potutu observá, si d'in atát'a directiunea si scopulu acellei legi, care — ca mai tote câte s'au creatu de 6. anni in coce, — este fabricata numai pentru a se assecurá si mai bine elementulu magiaru preponderant'a artificiala chiaru si acolo, unde cea naturala i lipsesce cu totulu. Ca publiculu rom. se pota desoperi inconvenientele celle mari de cari e plinu proiectulu, chiaru cu privire la ingreunarea in locu de inlesnirea administratiunei vomu publicá intregu testulu legii d'in acea parte care atinge mai de aproape interesele poporulu romanescu, rogandu pre toti acei onorabili membri ai inteligentiei nostre, cari cunoscu bine situatiunea, distantiele, greutatile locali, etc. alle municipieloru pre a caroru teritorie si-au locuint'a, se binevoiesca datele respective adunate a le comunicá in diurnalele romane, ca deputatii rom. se pota, la timpulu seu a pretinde cellu pucinu emendarea inconvenienteloru mai irrationale, essagere prin insolentia de potestate. — Sassi vedindu ca li-se risipescu cuiburile de atátea privilegie, cátu si peccate capitali, au inceputu a tipá, ca brosc'a in gur'a sierpelu, dar nu-i asculta fratii de cruce de odonora! Noi n'avemu ce se-i plangemu, cu atátu mai pucinu se-i spriginimu, noi se staruimu ca administratiunea se se inlesnesca spre usiorarea poporulu, de aci incolo precum nu vomu poté impededá pre magiari in pornirea loru d'a votá legea, asiá d'insii, cu tote opintirile d'a crea majoritati artificiale in municipiele cu majoritate naturale romanesca nu voru reessi a desminti natur'a lucruriloru si logic'a inessorabila a fapteloru.

Inse-si municipiele magiare, a caroru essistentia este periclitatu prin nou'a lege, suppunendu-se fizisce d'in cause binecuvantate necessitati de ferru a ratiunii de statu, insistu a cere: a) ca umirile se li-se pastredie si dupa unirea cu altu municipiu; b) ca insemnele loru se-se cuprindia in insemnulu noului municipiu si c) ca officulu centrale de administratiunea municipieloru unite se se assiedie intr'o cetate situata precátu se pote in centrulu teritorialulu municipale. Postulatulu d'in urma este deplinu justificatu prin cerintie administrative, era celle doue prin dorint'a d'a se pastrá individualitatea istorica a municipieloru.

Brasiovu, in 29. Dec. 1873.

Diurnalistic'a sassessa de la noi este forte essacerbata asupr'a unui opu essitu din penn'a cunoscutulu candu-va emigratu magiaru, asta-di deputatu in Camera, Br. Blasiu Orbán. Acestu-a intratu opu voluminosu, intitulatu: descriptiunea tierrei secuiloru, in allu siessele tomu se ocupa de tierri'a Bârsei (Bárczaság, Burzenland). Intr'altele cuprinde acestu tomu si unu capitulu sub titlu „possessiunile Brasiovului si averea nationale sassessa” (Brassó birtoka se szász nemzeti vagyon). Nu am potutu se percurgu inca intregu tomulu citatu allu opulu Dluí Baronu Blasiu Orbán prin urmare nece nu potu affirmá cu securitate, ca acestu singuru, ori si alte capitule alle acellui opu au adduas pre Sassi si diurnalistic'a loru in atát'a miscare. Se tienn conferintie preste conferintie, ca ce ar fi de a se intreprende in contr'a autorulu acellui opu, care ar cuprinde o summa de neadeveru forte greu vetematorie pentru natiunea sassessa si organele ei publice. In fine comunitatea Brasiovului, au afflatu petr'a intelleptiunei. Dins'a, dupa cumu ni spune diariulu de aici „Kronstädter Zeitung” in siedint'a de in 12. Decembre, au decretatu unanimu a se urdi procesu criminalu *) in contr'a autorulu opulu susu citatu „Blasiu Orbán” precumu si in contr'a Redactorulu diariului ungurescu de aici „Nemere” carele a cutedi atu a reproduce articlii incriminati.

S'a decretatu anume urdirea acestui processu, dupa cumu cetimu in „Nemere,” pentru „atacurile essacerbate, acusari neadeverate, deonestari si calumnie, cu cari Br. Blasiu Orbán in al. VI. tomu a descrieri tierrei secuiesci inarca atátu pre locutorii Romani cátu si Sassi ai tierrei Bârsei, in specia pre representatiunea (comunitatea) Brasiovului cu administratiune cu totu.”

Faptu este ca autorulu numitului opu nu intimpina cu manusie de glace pre sassi, ba nece pre romani. Este numai intrebarea, ca unu opu istoricu, daca cuprinde neadeveruri, pote-se ore acellu-a substerne spre critisare tribunalulu penale?! Este-i ore cu potentia curtei de jurati d'in Budapesta, unde a essitu de sub tipariu opulu, a luá sub cercetare si cernere acellu opu, cu intrega istoria politica si sociala a Transilvaniei, spre a poté adduce sententia judecatorésca, asupr'a adevurulu seu falsitati celloru cuprinse intr'insulu? Faptele istorice nu sunt normate in paragrafi codicelui penale. Judecatoriulu istoriei era numai istoria pote se fia!

Cu documente istorice trebe infrantu buna ora neadeverulu, celloru ce se dice de autorulu la facia 17. ca: „atunci candu Secuulu, Ungurulu si Romanulu fu dussu in lantiuri in sclavia devastandui-se prin inimicu casele si campurile; atunci sassii retragandu-se in cetatile si castellele de-la besericeloru. au acceptatu trecerea pericliului, carele abia i-a attinsu pre ei, si indata s'a pusu la lucru, ca in mediu-loculu lipsei si pericliului commune se-si pota assecurá vre

*) Dora numai processu de pressa, ca-ci dupa legile ung. numai crimen lesae majestatis se pote urmari pre callea processulu criminalu, apoi precátu scimu, jupanii sassi nu sunt suverani.

Red.

unu privilegiu, se-si pota castiga vre o proprietate pentru sine. Pre callea ccesta au ajunsu Sassi la possessiunea scauneloru Talmaciului si Saliscei. — la possessiunile abbatiei de Cartisor'a si a prepositurci din Sabiuu, la dominiulu Branului si Fagarsiuului, apoi la decima fiscalulu si privatiloru; dupa annulu 1849. la imprumutulu cellu manne de stata cu 1 1/2 millionu, mai in urma la immensele summe din desdaunarea urbariale si de decime. Acestea facu fundamentulu la averea natiunale sassessa, carea dupa dreptu e proprietatea si a celloru lalte popore locuitorie in fundulu regiu, pre carea inse sassii au escamotatu-o (kikaparták) pentru sine. Cu documente istorice trebe resfrante si actele pre cari le reproduce Br. Bl. Or. . . d'in osebitele investigatiuni ronduite chiaru prin monarcu, despre defraudari si dilapidari facute in averea asiá numita a natiunei sassessi. Totu cu documente istorice trebescu resfrante neadeverurile cuprinse in reportulu commissariulu Halmágyi de la 1787. carele dice „ca deregatori Brasiovului, la instituirea membriloru centumviratulu, impartu posturile, pentru bani si donuri, ave rea comunaleo administra magistratulu cu eschiderea communitatei, si o inpartiesce fara nece una controla si ratiociniu”; mai incolo ca magistratulu d'in Brasiovu a tramissu donu comitelui sassescu Clouos, 60. senatorelu Honamon 6. galbeni. Departe se fia de la mine de a me face advocatulu Br. lui Blasiu Orbánu, celle de susu le am infiratu numai spre illustrarea causei, ca se o pricepa mai bine on. cetitori ai „Federatiunei.”

Dealtmintrea Sasiloru, mai mare dorere de capu, decâtu opu'u Br. lui Bl. Orb. li face noulu proiectu de lege pentru impartirea teritoriale a Transilvaniei. Nu li vine nece decumu la socotela sfasfarca Sachsenlandulu. In specie Brasioveni, se t-mu ca voru fi in nou'a municipalitate majoritati de romani ori unguri. Altcumu nu li-ar stricá se mai guste si ei cátu de pucinu macaru, ca ce insemuédia a fi majoritati si a fi eloti politici altoru a.

Romaniloru membri ai municipalitatei de aici li-asu sfatuí, ca pana la nou'a impartire teritoriale, se se interessede mai tare de causele comunali si districtuali, si se cercetede mai diligentu siedentiele represantiunei districtuale, in specia a communitatei Brasiovului, si ca nainte de acellea in siedentie in conferentie private se se intielega despre objectele pertractande, ca se aiba intru tote una tienuta uniforma, si se se scia in ori care cestiune spriginí unii pre altii, precumu si interesele Romaniloru din districtulu si cetatea Brasiovului. Numai astfelu voru poté incungurá batjocure de alle diariului „Nemere” carele dice, ca la o siedentia momentosa a communitatei Brasiovului au luat parte numai doi membri romani si acei-a inca au dormitu sub totu cursulu siedentieloru.

Amiculu.

Decursulu ultimei congregatiuni cemitatense in Clusiu.

Este lucrul nemangaiosu a ave se lupti pentru o cauza, de-si cea mai santa si justa in lume, candu scii inainte, cum ca — nu dora pentru lips'a de vertutea-ti propria si de tari'a argumenteloru, ci pentru preponderant'a numerica a partii contrarie si alto

cercurări nefavorabile — vei să succumbi neoperatu. Cu atât mai vertosu trebuie să atraga simpatiele animelor curate corajului și perseverența ataror luptaci, cari cu focul amarei de națiune și patria în vine nu refusa a combate asemenea lupte neegale și fora rezultatul nemidulocitu, ca lupta lui Leonid'a.

Cam în analogă pusețiune se află adă romanii pre arenă constituțională în țieră noastră. În dieta ca și în adunările municipale, a apărut interesele de viața ale poporului, a luptă cu focul și barbatia, era la votare prin majorități artificiale a fi suferat și a cadă cu onoare deca destinul nostru sub sistemă și constituțiunea actuală. Dară pentru aceea ore să ne descoragiăm? De parte să fie! Au combatutorilor nostri de pretotindeni nu li cade parte pentru ostenelele lor cea mai frumoasă recompensă: conștiința fericitoră, că combatuta și combatu pentru adevăratele și vitalele cause și interesele ale poporului, ale poporului nu numai rom., ci mai totdeună și alle cellui magiaru? Au nu e lege eterna, că adevărul urmarit cu perseverența, cauta mai târziu ori mai tempuriu să-si sparga calle și se triumfe?

Asemene aspectu infacisiera șiedintiele ultimele congregatiuni a comitatului Cosiognei, și asemenea idee ni stărnesc în mîntă reugetarea la decursul desbaterilor în acelle. Și dacă membrii rom. ai comitatului din causele memorate nu se potă laudă cu vre ună succesu notabile, credemă totu-si, că o scurta enumerare a obiectelor aperate și a argumentelor produsse de dînsii nu va fi fora interesu și invetiū pentru publiculu nostru.

Înainte de tote nu potemă a nu observă, că din 62 membri rom. alessi și 22. membri rom. virilisti ai acestui comitetu, și cu asta ocasiune, dorere, neci a șieptea parte nu veni la adunare. În adeveru indiferentismulu e colossale la multu preoti și seculari de ai nostri! Aceptămă dōra, fratiloru, ca să ni ajunga odata cutitulă la ossu? Dară nu cugetati, rogu-ve, că atunci și de amu vré se ne miscămă, pote nu vomu mai fi în stare de a ne miscă?!... Spre onorea celloru veniti fia dîssu, că după dorintia demultu respicata, în preseră congregatiunei comitatense membrii rom. țienura o amicabile și armonica consultare spre a se orientă în privintia obiectelor și a sci, unde și cam în ce directiune voru avé să-si redice vocea singuriti? —

Pertractările congregatiunale durara trei dille, din 3-5 Decembre. În șiedintia I. primulu obiectu pus la ordine prin comitele supr. Colomanu com. Eszterházy, fū tramiteria unei adrese de fericitare domnitōriului la jubileu de 25 de anni ai imperatōrii, adress'a fiendu și preparata prin comisiunea comitatensă. Cerendu cuventulu profes. dr. Silasfi, dechiara, că romanii, cari vertutea aderintiei cătra august'a casa domnitōria o eredită de la mosi stramosi, se allatura din tota anim'a la adress'a proiectat'a; 25 anni formedia unu restempu considerabile în viaț'a unui individū, că și a unei natiuni; ambele natiuni, mag. și rom. indurara în memoratulu restempu varie adversitati; ceea, în dorintiele salle satisfacuta acum se bucura, cest'a inse — de-si cu profunda multiamita recunoscete tote bunetatile primite din grati'a M. Salle ca și a augustiloru sei predecessori din cas'a habsburg-lotaringica — înc'a mai are multe de acceptatu pana a-si vedé implenite dorintiele salle nationale pré ecuitabili; romanii dorescu dereptu-aceea, ca ceriulu se custe viaț'a M. Salle și pana la allu doile jubileu, pre care inse natiunea rom. să-lu potă serbă ca deplinu satisfacuta în justele salle postulate, de atâte ori promise din innalttimea tronului. Verbitoriulu cere a se esprime ast'a în adressa, au macaru a se luă la protocollu. Ci majoritatea mag. votă adress'a pregatita, și asiă motiunea rom. cadu.

Altu obiectu de ponderositate li-se parū romaniloru postulatu ministeriului, că a) din caus'a responsabilității pentru urmările cutaror decisiuni comitatense, membrii, participanti la congregatiune totdeună să se inscria în fruntea protocollului; b) opiniună și votulu minorității se nu se allătare a protocollu. Romaniloru placeă primulu,

desplăcea allu doile postulatu; magiariloru chiaru din contra. Deci se scola barbatulu nostru Lad. Vaida, (spriginitu de G. Silasfi și de protopopii G. Popu și V. Rosiescu) și partinescu primulu puntu allu rescriptului; că-ce de-si legea nu arreta neciuri o dispusețiune speciale despre inscrierea numeniloru membriloru de facia în protocollu, necessitatea inscrierei inse e evidente, după ce legea face responsabili pre medularii comitetului pentru tote decisiunile, care responsabilitate cade numai pre cei de facia la luarea cutarei decisiuni, și inca numai pre cei ce votara pro; altu folosu resultatoriu din asta inscriere ar' fi, că s'ar sci, cari membri și-implinescu ori și-negrigescu patrioticulu obligamentu de medulari ai comitetului și cei pana aduma neglijenți s'ar sentī moralmente siliti spre a se infacisă în viitoriu în șiedintiele comitetului, s'eu a abdice dacă impregiurările loru private neci de cum nu li-aru liertă a se se potă presentă la șiedintie. Allu doile puntu privescu chiaru motiunea vorbitoriului facuta în congregatiunea precedinte cu respectu la stergerea virilismului, despre carea crede, că numai sustinerea și se-parata (külön) nu o approba ministeriulu, era nu și aceea, ca votulu și opiniunea minorităților se se allature la protocollu s'eu se se induca cu motivele loru intr'insulu; că-ci chiaru ministrulu intonedia în rescriptu că protocollulu trebuie să fie oclinda fidele a desbateriloru, și spre a possibilită controlarea protocollului dispune, că acestu-a în restempu de cellu multu 30 dille se i-se susterna; dacă votulu minorității nu s'ar attinge în protocollu seau s'ar attinge numai cu doue trei cuvinte, și nu s'ar induce cătu mai deplinu motivatu, ast'a ar fi unu lucru forte periculosu, că-ci guvernulu în atare casu despre dorintiele majorității poporului din forte multe municipiuri ar' poté avé scire mai numai din repore diaristice, în estrasu facute din diuariele nationale și adeseori cu voia ori fora voia intortocate, deci guvernulu nu s'ar sci orientă în privintia multorū postulate adese ori prea juste. Alessu după ce prin virilismu majoritatea comitetelor de multe ori represinta numai minoritatea poporatiunei cutarui comitatu, apoi chiaru ast'a e callea legale, pre care dorintiele minorităților, ce adese represinta majoritati de poporu, potă ajunge la audiulu regimului; chiaru și la tribunale, votulu minorității se allatura împreuna cu motivele lui, la protocollu ect. ect. — Magiarii după ce reflectara la aceste prin protonot. Gyarmaty, consil. Kabós s. a. pre urma de-si nu cu tari'a argumentelor, dară cu multimea voturilor respinsera dorintia rom. în ambele puncte.

De memoratu e inca din șiedintia I. adress'a congregatiunei votata lui Fr. Deák și dietei pentru cuventarea lui Deák. țienuta în 28. Iuniu a. e. în affaceri basericesci carei romanii nu contradissera.

În șiedintia II. venindu pre tapetu affaceri mai multu locali, precumu repartitiunea lucrăriloru la drumuri scl., d. protop. S. Hosszu (care zelosu barbatu, cu tote că locuint'a-i Milasiulu-mare jace asia de parte de aici, și acum ca totdeună se infacisă la congregatiune), cum și d. protop. V. Rosiescu din Clusiu, ca cunoscutori de acestă referintie alle comitatului, avura ocasiune de a-si desvoltă artea oratorica și a esoperă căte ce-va în favorrea unoru comunități.

(Va urmă)

Camera deputatiloru Ungariei.

Șiedintia de la 20 Decembre 1873. — După deschiderea șied. la 1 ora d. m. se cotesce mai întâiu rescriptulu reg., prin care portfoliulu ministeriului de finacie se concrede ministrului presiedinte Szlavy. Era ministrulu pentru affacerile comerciale cont. Iosifu Zichy se insarcinedia și cu conducerea ministeriului de comunicatiune. După acestă Col. Széll presenta reportulu commiss. contrali, relativu la legea despre bugetu și la affacerea călții ferrate de Gömör. La propunerea presiedintelui aceste doue obiecte se voru pertractă în șied. de mano (Domineca.)

Reportulu commiss. de petitiuni se primescse fóra nice una desbateru; petit. din

consemnatiunea 30. se tramitu la ministeriele resp. pentru definitiva resolvere.

Urmedia apoi la desbateru reportulu commiss. finaciarie referitoriu la măsurile ce sunt de luatu din partea statului spre a usiurá după potintia starea misera în care se află cea mai mare parte a poporatiunii din acesta parte a monarchiei ostrunguresci. Productivitatea annului acestui-a a fostu, preste totu, cătu se pote de slaba, afara de acestă unele țienuturi au fostu inca cercate și de colle mai grele calamități elementarie, apoi coler'a și alte epidemie cari s'au fostu estinsu peste cea mai mare parte a țierrei, au influențiatu multu și a supr'a stării materiali, — inse cea mai grea lovitura ce a sufferitu-o țier'a, a fos u sguđuirea finaciară, carea a produsu lips'a de bani și de creditu. Commiss. crede deci, că uumai asié s'ar pote ameliorá acesta stare de miseria, dacă s'ar poté pune indata capetu crizei finaciară; dar fiindu că statulu, în impregiurările de asta-di, nu este în stare a face acest'a, nu-i remane alta ce, decătu a da mana de ajutoriu municipieloru, unde lips'a se semte mai tare. Spre acestu scopu commiss. este de parere a se assemnă 1 mill. de florinti; era la casu candu acesta summa n'ar ajunge, ministeriulu va pote să cera de la camera votarea unei summe noue. Se intiellege inse de sine, că ajutoriulu se va da numai ca imprumutu, pre langa interesese mic, și be va intrebuintă la lucrări publice, unde poporulu, capetandu de lucru, va poté să-si castige pana de tote dillele. Propunerea commiss. se accepta cu emendamentulu facutu de D. Tisza, ca adeca din summ'a preliminară, 500 de mii se se puna în cursu fóra amanare.

Șiedintia de la 21. Decembre 1873. —

Dintre obiectele de la ordenea dillei, proiectulu de lege despre bugetu a provocatu una discussiune lunga și inversunata. Col. Tisza n'are incredere în guvernulu, care după parerea sa nu este capace a scapá țier'a d'intr'o situatiune asié de critica, pentru aceea vot dia contra proiectului. — Gabr. Ugron este de convictiunea, că țier'a se va poté salvá numai prin radicală reformare a relatiuniloru politice și sociale. Procederea de pana acum a guvernului a promovatu inse numai siarlatanismulu și coruptiunea, și prin acest'a a adussu țier'a la ruina. Unu asemenea guvernulu nu pote să-si votedie incredere, pentru aceea respinge proiectulu. — Col. Ghiczzy află, că guvernulu actualu nu este capace a luă măsurile necesare pentru regularea economiei de statu; procedur'a sa de pana acum și defectele activității salle administrative sunt destullu de bine cunoscute; pre terrenulu reformelor guvernulu actualu n'a presentatu inca nice unu proiectu mai radicalu și prin urmare și mai salutariu. Sub domnirea acestui ministeriu au venit a supr'a nostra acelle calamități finaciarie, sub a caroru greutate țier'a se gârbovescu, și este chiaru în periclu d'a se potieni, și cu tote aceste guvernulu actualu n'a facutu nimicu, prin ce s'ar pote ameliorá una situatiune atât de periculosa pentru essistintia statului; seau dacă a facutu ce-va apoi aceea se manifesta în dessele imprumuturi, alle caroru consecintie sunt și mai periculose. Și me temu, că chiaru și proiectele de legi, presintate asta-di de d. ministru de finacie, se voru dovedí că sunt nise feti, de si nu nascuti morti, dar totu-si asié de morbosu încātu nu potă da nice una sperantia de vietia. Oratorele n'are incredere în guvernulu, inse cu tote aceste accepta proiectulu, pentru că după parerea sa, în impregiurările de facia camerei nu este în stare a inlocui acestu ministeriu cu altulu mai capace carui-a se i se garantedie și vietia îndelungata.

Ministrulu-presiedente Szlavy dice, că se sti media și pretiuescu pre sine multu mai tare de cătu se potă acceptá unu votu de incredere ca acellu-a, pre care i-lu offere C. Ghiczzy, pentru aceea roga pre d. Ghiczzy ca să nu-lu onore die cu votulu seu. — D. Ghiczzy reflectedia, că nu votedia după cum ar dori guvernulu, ci după cum i dictedia convictiunea. — După acest'a proiectulu de lege despre bugetu se pune

la votu și se accepta cu 191. contra 9 voturi,

Șiedintia de la 22. Decembre 1873. —

În șiedintia de asta-di s'a pertractatu propunerea commiss. finaciarie, relativă la esmitteria unei comisiunii de 21 membri, carea împreuna cu ministeriulu se se consultedie a supr'a cestiunii, că se mesuro sunt de luatu cu privire la regularea affaceriloru finaciali și la restabilirea ecuilibrului în economi'a de statu, și în fine se presente unu reportu, pre basea carui-a apoi ministeriulu se potă proiectá dispusețiunile ce sunt de facutu din partea popului legislativu pentru ajungerea acellui scopu. — După una desbateru carea a constatu mai vertosu din polemie personali și de partite, propunerea commiss. fin. se accepta și commiss. respectiva se alege. — Șied. se redica la 1½ ore d. m.

În ultimele dille alle lui Decembre s'au mai țienutu doue șiedintie scurte, în cari nu s'a desbatutu nimicu meritoriu, ci intr'un'a s'a luatu actu despre nuntiulu cōmerci boieriloru, referitoriu la proiectulu de lege despre bugetu, era în cea-lalta s'au publicatu legile sanctionate de M. Sa. — Dîu'a în care se voru incepe era-si șiedintiele meritorie, inca nu este determinata.

Interpellatiunea

dîu deput. nat. Parteniu Cosma, adressata ministr. de justitia, în șied. de la 18. Dec. 1873, în caus'a publicării legiloru și în limb'a romana.

On. camera! voiescu a face o interpellatiune on. dnu ministru de justitia. În generale este acceptatu principiulu juridicu, că nimenea nu se pote scusa cu necunoscearea legii; acestu principiu inse în tote statele civilizate nu este pronunțiatu și respectatu pentru aceea, că dōra ar' contiené unu adeveru pré naturale, ci din necessitate, pentru că nu essiste altu expediente pentru a poté generalisá în modu obligatoriu și a poté face possibile essecutarea legi. Fi-care guvernulu inse se nisuesce a-lu face justu prin o publicare cătu mai perfecta și mai estensa a legiloru — dandu astfelu ocasiune fia-cui a cunoscce legea, dacă voiescu, — și rectificandu în modulu acestu-a aplicarea lui prin aceea, că prin publicare face possibile fia-cui cunosccearea ei, asiă în cătu acellu-a, carele nu-si insusiesce cunosccearea legi, nu pote atribui consecintiele, ce urmedia din acest'a decătu numai neglijenției lui, — potendu-se în casulu acestu-a aplică cu totu dreptulu principiulu, că nemenea nu se pote scusa cu necunoscearea legi.

În țier'a nostra chiaru și guvernulu absolutisticu a pusu mare pondu pre acesta impregiurare și acesta detorintia a sa si-a și implinit'o, publicandu — după cum scimă, nu numai legilă, dar și celle mai neusemnate ordinatiuni deodata cu publicarea loru în aceea-si foia guverniale, în imb'a fiacarei nationalități din patria.

Asta-di în acesta privintia stămu multu mai inapoi, de cătu sub absolutismu, pentru că asta-di d. e. romanulu de vre-o doi anni absolutamente nu pote ceti legi în limb'a sa materna, era ordinatiuni guverniale numai atunci, candu i-se ceru banii și sangele; provocările pentru plătirea darei și cele pentru assestare le pote ceti totu natulu în limb'a sa materna cu litere gigantice, era altu ce-va nu.

În interessulu dreptății trebuie să declaru, că caus'a nu e de a se caută în form'a de guvernulu constituționalu, neci în legislatiune; ci-e a se cercă singuru, — nu sciu cum se me esprimu mai moderatu, — numai în imbecilitatea guvernului, chiamatu a essecutá legile.

Dieta si-a facutu detorintia, — că-ci inca înainte de ce s'ar fi adussu legea de nationalitate, prin articulu de lege III. din 1868, despre promulgarea legiloru, carele în §. 8. dispune că: „ministeriulu se va ingrigi ca fia-care lege indata după promulgare se se publice și se se tramita respectivelorū jurisdicțiunii și în traductiuni autentice în limbele usitate în țierrele coronei

ungurești. Mai târziu art. de lege 44. din același an în §. 1. dăce: „Legile se compun în limbă magiara, înse au a se publică și în traducțiune autentică în limbă fia-carei naționalități locuitoria în țerra.” Alte legi mai noue în acesta privință n'au veniu, înse acestea până acum sunt obligatorii atât pentru guvern, cât și pentru cetățenii țării. Si ore ce a facutu guvernulu în interesulu essecutarii legiloru acestora? A fostu pornitu bine, înse la calea diumetate s'a opritu.

Inca în anul 1868. într'unu consiliu alu ministriloru s'a fostu decisu, că traducțiunile le va effectui asiă numit'a translatura centrale instituita în presidiulu ministeriale, era de autenticitate le voru autentică interpretii denumindii prin ministrulu de justitiă. Inca în an. 1868 ministrulu de justitiă a fostu și publicatu unu concursu pentru ocuparea acestoru statii de interpretii înse denumirea lor nece până asta-di n'a urmatu.

Bine-reu până la an 1871 — totu-si s'a publicatu legile în limbă fia-carei naționalități, dar nefiendu elle revedite prin vre-unu interpretu, séu altu individuu demnu de credință, după dreptate nu se potu consideră de autentice. Cellu pucinu testulu românescu, care-lu sciu și cunoscu este forte reu. Inse de atunci incoace nici reu nu se mai affia.

Sciu cu securitate, pentru ca m'am convinsu în persona, că legile din an. 1872 și 73 până acum s'au publicatu numai în limbă magiara și nemțesca, — testulu român ar fi tradussu; înse din acellu-a nici o litera nu e culéssa. Ma după cum am auditu, guvernulu a facutu și aceea că s'a învoitu cu unu funcționariu, că acellu-a s'au întrebuintiedie timpulu liberu pentru traducerea legiloru în limbă romana, pre langa unu onorariu anumitu. Acestu-a si-a facutu detorință — traducendu aceea, ce i s'a datu; înse acellu funcționariu și asta-di a rogandu-se de la Pontiu la Pilatu, ca s'au capetă onorariulu meritatu, și totu n'au potu capetă. Deci acestu funcționariu potu laudă, că ellu e unu ereditoru tu alu statulu — fora dreptu de a pretă interesse.

Guvernulu nu se grabesce cu publicarasiă numiteloru tratate internatiunali, e mai pote iertă, — înse i-ar fi detorință a scii, că e mare differentia întrege și lege. Sunt legi, a căroru publica nici unu minutu nu e iertatu a se amar. De-acesta natura, ca s'au amintescu multe, sunt și legile de dare, adusse în annulu trecut, prin cari se impunu ndue sarcine cetățeniloru patriei și inca cu anenintiare de pedepsa, și de mulete pecuniari, în casu dacă legea nu se observa în toa rigorea ei.

De atare natura, s'au dîcu mai multu, e și legii de timbru, care se reporta la aretarea lassamintelor. Aci primariă communal se pedepsesce în bani, dacă nu face aretarea într'unu anumitu timpu. Legile de acesta natura ar' trebui publicate îndata, petru ca fia-cine s'au cunosca detorinții sa.

Eu sciu pré bene, că onoratei camere nui cade bene — si io am și dechiaratu, că nu bucurosu mi redicu vocea, candu se trictedia despre unu obiectu de natură acstui-a.

Inse acest'a n'o consideru de cauza de naționalitate. Legea ordinedia acest'a, si în teressulu statulu pretinde, ca fia-care cive alu ceu s'au cunosca legea, îndata ce se publica. (aprobări.) Inse de ar' fi acestu obiectu de acelle, a carora discussiune nu m'au place on. camera: me provocu la insu-si unu m. dnu ministru de justitiă, că am promitu a-lu resolvi pentru acest'a afora de camera. Mi-luai adeca libertatea inca astasiel' a-mi face onorea în persona în acesta est' la densulu; dar fiendu că nu vedu sti' unu effectu, am fostu silitu a reclamá COL la on. Camera.

de Appelediu la sentiulu de dreptu si la de rea de dereptate a camerei și credu, — pași pentru a-si aperă demnitatea sa prome, me va sprigini, candu urgediu renoștarea legii.

ca. Spre acestu scopu si în speranță, că de voiu trebui s'au acceptu multu nece după

respunsu, nece după rezultatu, mi-iau libertatea a face urmatoriă interpellatiune.

Considerandu, cumca în virtutea art. III. §. 8. și art. 44. §. 1. 1868, legile îndata după promulgarea lor sunt de a se publică și edă în traducțiune autentică în limbă fia-carei naționalități locuitorie în țerra, și a se tramite jurisdicțiuniloru concerninti; și considerandu, cumca despre tote acestea este detoriu ministeriulu a se ingriji; considerandu apoi, că în contr'a chiareloru despusetiuni alle acestei legi, legile adusse, canctionate și publicate în anni 1872. și 1873 neci până asta-di nu sunt publicate în limbă romana; — mi iau voia a adresă cătra dnulu ministru de justitiă urmatoriile întrebări:

1. Adeverat este, cumca legile votate, sanctionate și publicate în, 1872 și 1873 neci până asta-di nu ar fi adusse la cunoscință publica, respective edate în limbă romana?

2. De cum-va este adeverat, cu ce-si pote justifică dnulu ministru acesta negriștia a detorinții sale?

3. Are de cugetu a face numai decătu deapusetiunile necesarie, ca legile amintite s'au publice și în traducere autentică romana?

Fometea în țerra și ajutoriulu din partea statulu.

Din urmatoriulu estrassu, scosu din reporturile tramisse din partea municipieloru la ministeriulu de interne, se pote vedé, că în cari părți și în ce mesura are s'au grassedié în tempulu cellu mai d'apropo cumplit'a fomete, carea este cea mai infricosia calamitate între calamități.

Ca basa de orientare va fi de ajunsu, credemu, dacă vomu inregistra aci numai unele date, cu osebite din țieniturile românesci.

Marmatiă: Din produsele annulu acestui-a poporulu din Marmatiă nu este în stare s'au sustiena vietii nice pana în primavara; seau li se va da ajutoriu, seau mli de omeni, din lun'a lui Februariu incolo voru fi espusi a mori de fomete. Sementi'a de prima-vera lipsece cu totulu. Prin lucru inca se pote ajutá, si adeca prin construirea mai multoru linie ferrate, parte incepute dejá, parte numai proiectate.

Ugocia: Una parte a comitatulu, 33 mli de sufflete au lipsa de ajutoriu: diumetate din acestia mai au din ce traf pana în finea lui Fauru, cea-lalta diumetate înse nice asta-di n'are ce mancă. 1/2 parte din aceste 33 mli sufflete are lipsa de ajutoriu gratis, era celloru-lalte doue părți li se pote ajutá prin lucru. Sementi'a de prima-vera lipsece cu totulu.

Comit. Satmariulu: După sementi'a de tomna și după platirea dărilor mai remanu pentru pana de tote dillele do n e mertie (ferdele) de graunție pentru 1 individuu. 100—120 mli de locuitorii sunt espusi la cea mai mare miseria. Ajutoriulu din partea statulu va trebui neaperatu inca cu inceputulu annulu nou. Lucru s'ar poté procurá prin regularea Somesiulu, si ar fi una mare binefacere, dacă acesta regulare s'ar incepe fără amanare.

Biariă: A trei-a parte a comit. va avé lipsa de ajutoriu, si anume țieniturile de la Beisuiu, Belu, Tinc'a, Alesdu, Margitt'a, Rabagani, Ceic'a etc. Miseri'a și fometea se va ivi inca în decursulu ernei și cu osebite la prima-vera. Ajutoriulu cellu mai bunu este lucrulu pre plata. Numai țienutul Beisuiulu va avé lipsa de ajutoriu în bani, pentru că acolo nu se pote procurá lucru.

Bichisiu: Aici lips'a nu e asié de mare, încatu s'au pote cere cu dreptu ajutoriu de la statu. Numai cultivatori de tabacu au lipsa de imprumutu.

Comit. Aradulu: Partea cea mai seraca a locuitoriloru va avé mare lipsa de ajutoriu, si a-nume 38,492 locuitorii din 57 comunități alle cercurilor de Butteni și B. Sabisiu abié voru avé din ce traf pana la finea lui Decemvre. Lucru pentru plata este cellu mai potrivit ajutoriu.

Comit. Timisiulu: Un'a din trei părți alle comitatulu va avé lipsa de ajutoriu, si inca de la finea lui Januariu incependu pana la secerisiulu viitoriu. Ob-

iecte de lucru sunt: Linia ferrata Voitecu-Boosi'a, și regularea Timisiulu și Beg'a.

Comit. Torontalulu: Cei mai seraci locuitorii voru avé lipsa de ajutoriu și aici, și inca ar fi bine, dacă din tomna li se va poté da ce-va de lucru.

Comit. Severinulu: Ostenelele plugariloru nu s'au recompensatu delocu nice în acestu țienutu, înse prunele, cari sunt principalulu isvoru de venitu în acestu țienutu, s'au facutu în abundanță, asié încatu se spera, că cu ajutoriulu pruneloru și a viteloru de vendutu poporatiunea acestui comitatu va poté s'au accopere lipsele de tote dillele pana la secerisiulu venitoriu. (Slaba speranția acest'a, pre carea se pote bas'a numai unu Bogdán Iakab, care n'are anima și sentiulu pentru poporulu acellui comitatu. Caransabisianii cu loialitatea lor cea preste mesura mare și cu supunerea neconditionata potu ajunge inca și mai triste tempuri, fara ca domni din fruntea comitatulu s'au redice vocea în favorulu lor. Red.)

Comit. Carasiulu: 105 mli de sufflete din acestu comitatu au cea mai mare lipsa atât de graunție de sementu, cât și de mediuloce de traiu. În mai multe țienuturi s'au ivitu lips'a mediuloceloru de traiu inca în lun'a lui Novembre.

Comit. Uniadorei: Numai părțile muntene au lipsa de ajutoriu. Pre prima-vera va trebui în totu casulu unu imprumutu de 20—30 mli florinti.

Comit. Zarándulu: Reportedia, între altele, că acolo nice în anni cei mai fructiferi nu se produce de ajunsu. Inca în primavara trecuta 12 mli de individuu trebuitu s'au castige pana de tote dillele în alte părți alle țierrei. Estu-annu cea mai mare parte a poporatiunii de la 1 Jan. 1874 incependu nu mai are din ce traf. Cere deci unu imprumutu de la statu de 30 mli florinti, cu atât mai vertosu, că sementi'a de prima-vera inca lipsece cu totulu.

Comit. Crasnei: Un'a din trei părți a locuitoriloru nu pote traf nice pana la prima-vera fara de ajutoriu. Seau lucru în mesura mai mare, seau unu imprumutu se va recere, înse cu condițiunea d'au reinforce numai în restempu de trei anni.

Salniculu-de-mediulocu: 1/2 a locuitoriloru voru avé lipsa de ajutoriu din partea statulu și inca de la annulu nou incependu pana la mediulocu lui Aprile. Imprumutu s'au de comunitățiloru. Comit. cere apoi, ca graunțiile s'au pote formá obiectu de essecutiune pentru dare.

Salniculu-interioru nu pote s'au ascunda lips'a ce domnesce, pentru că cucurdiulu (papsioiulu), care formedia pana poporatiunii, în 6 din 10 părți alle comitatulu nu s'au produsu delocu; înse cu tote aceste se spera, că avendu poporulu unde s'au lucre pre plata, nu va avé lipsa de imprumutu.

Doberca: Doue din trei părți alle comitatulu, adeca cam 60 mli sufflete, au mare lipsa de ajutoriu; cu osebite părțile de pre campia sunt forte lipsite. Cerculu Dobocci inca pre la annulu nou nu va mai avé din ce traf. Mai bine s'ar poté ajutá prin lucru; înse pre langa acest'a ar fi bine dacă sementi'a de prima-vera s'ar procurá în natura. Locuitorii mai multoru comunități vreau s'au emigredie.

Distr. Cetatea-de-petra: Pamentulu acestui districtu nice în tempuri mai favorabile nu produce de ajunsu. 1/3 parte a locuitoriloru inca în Januariu nu va mai avé ce s'au mance, era la prima-vera lipsa va fi aproape generale. Prin lucru s'ar poté ajutá mai bine, înse nu prin întreprinditori speculanti. Comunitățiloru s'au de imprumutu, înse nu în bani, ci în bucate (cucurdiu) și adeca în Januariu 25 mli de mertie, era pentru procurarea sementiei de primavara va fi de ajunsu una summa de 5600 fi. Ajutoriulu gratis ar fi d'au se da cam pana la 2000 mertie de cucurdiu. D'ocamdata ar fi bine dacă s'ar oprí fabricarea de beutere spirituosu din bucate.

Distr. Nasăudulu: Trei din diece părți alle districtulu voru avé lipsa de ajutoriu din partea statulu, pentru că de si productivitatea annulu acestui-a a fostu de mediulocu buna, totu-si, avendu se în vedere că acestu districtu nice-odata nu produce de ajunsu, era pre de alta parte considerandu, că vitele și lemnele n'au asta-di

nice unu pretiu — pre prima-vera, venitoria se va recere unu imprumutu de 50 mli, și unu ajutoriu gratis de 10 mli.

Comitatele Cetatea-de-balta, A b'a-superiora și Alba-inferiora au cea mai buna speranția, că chiar și cei mai seraci locuitorii, pre langa isvoro de castigu de tote dillele, voru poté s'au traiesca si fara ajutoriu pana la secerisiulu venitoriu. Ar fi înse de doritu, ba chiaru necesariu, ca d'ocamdata s'au încassie numai darca currinta, nu și restantiile din anni trecutii.

Comit. Turdoi: Aici secerisiulu a fostu, preste totu, bunisioru; astfelu n'are lipsa de ajutoriulu statulu. Cu tote acesta și aici sunt doue calamități: a) Summ'a cea mare a restantieloru de dare, carea cu greu se va mai pote încassá, și b) Cris'a de bani.

Distr. Fagasiulu: În acestu districtu nu numai că esiste lipsa, ci-dupa reportulu domniloru d'acolo poporulu este în stare s'au platesca și darea, fara nice una greutate (Fericitu poporulu! dar pre cum se vede numai Boér Kálmán i-a potutu procurá acesta fericire. Red.) Cu tote aceste înse multimea cea mare a fabriceloru de vinarsu, insuffla ore-care grige; jidovimea carea scie s'au traiesca fara s'au trudesca, cumpera bucatele și le preface în vinarsu. Ajutoriulu nu ceru domni de acolo, pentru că după parerea lor, ajutoriulu demoralisedia.

Dacă acestu reportu alu domniloru de la Fagasiu ar fi într'u tote adeverat, consciințios și în deplina consonanță cu starea lucruriloru atunci n'au avé decătu s'au ne bucurámu, vedendu că totu a mai remasu câte unu coltiu alu pamentulu românescu de sub sentulu ungurescu, unde fometea n'au strabatutu inca; înse informatiunile nostre private ni presenta cu totulu alta icona despre lipsele distr. Fagasiu, și pentru aceea ni vine a crede, că domni de acolo seau n'au avutu informatiuni fidele și esacte despre lipsele poporulu, seau au avutu — și acest'a este mai multu decătu probabilu — dar n'au voitu ca prin unu reportumai fideiu s'au imultiesca grigile parintesculu guvernulu, și prin acest'a s'au detraga din meritulu dlui Boér Kálmán, care si-dá aerulu de fericitoriu alu poporulu, și afara de aceea voiosce s'au treca și de puternicu stélpu alu magiarismulu. Nu numai noi, cari avem informatiuni directe, ci tota țier'a scie, că după cinci anni slabi și sterili, precum în tota țier'a, asié și în acestu districtu, cellu pucinu un'a din trei părți a locuitoriloru au ajunsu la lips'a cea mai extrema. Una multime de agricultori laboriosii, cari înainte de ast'a cu siesse anni se bucurau de una stare buna și infloritoria, asta di nu numai că n'au ce sementá, dar n'au nice cu ce lucrá pamentulu, că-ce darea grea și impositela appesatorie, apoi lipsele de tote dillele, cari tote nu întrebau, că facutu s'au bucatele seau ba, — i silira a-si vinde și juncii din jungu, după ce si-vendussera vacile cu lapto. Din ce voru traf dar acesti locuitorii pana la secerisiulu venitoriu? Ce voru mai vinde pentru ca s'au platesca darea? Dacă domni d'acolo n'au affiatu de bine a cere ajutoriu din vistieria statulu, unde poporulu acellui districtu inca si-are partea sa, atunci poteau cellu pucinu s'au cere lucru pre plata, că-ci acestu-a de buna samă nu demoralisedia; poteau s'au cere ca baremi de la cei mai seraci și lipsiti s'au se încassie darea pana după secerisiulu viitoriu, as-cimene poteau s'au mediulocoseca. ca acuu, candu bucatele sunt asié de pucine și scumpe, candu fometea bate la usia, jidovimea speculanta s'au mai preface pana în otrava. Inse precum arme-annulu, de la Caransabisiu, asié nice țierulu de la Fagasiu nu pote avé sentiulu și anima pentru poporulu românescu: că-ci scim, că după doctrinele coranulu numai acei turci voru fi placuti și bine primiti în imperati'a lui Mahometu, cari voru poté dovedí, că au pustiitu ma multi ghiauri.

In fine mai însemnámu, că despre lipsele romaniloru din Fundulu régiu n'au avutu date; scaunele și districtele sassesci si-au tramissu, precum se vede, reporturile lor în asta privință la domnitoriulu lor în Sabiu.

VARIETATI.

(Lucru ciudat, dar adevărat.) On. lectori si-aduce inca a-minte, că junimea romana din Gratiu infintiasse în vânnii trecuti una societate de lectură sub frumosul si scumpul nume „Romanismu.“ Această societate începuse a prospera si înflori, asiè încât, dacă ar fi pututu continua pre calcea apucata, pana asta-di de buna sama si-ar fi eluptatu cea mai solida basa de essistintia. Dorere inse, că spiritulu cellu reu, incubandu-se în sinulu acestei societ. si ajungund la putere inca din annulu trecutu, nimici totu ce a fostu bunu si porni apoi într'o directiune cu totul pernicioasă; adeca din societ. romana de lectură facti Burschenschaft cosmopolitu. Cu privire la starea actuala a acestei famose societăți estragemu d'intr'o epistola privata urmatoriele: „Cu dorere trebuie se marturisescu, că în sinulu junimei rom. de aici assiste cea mai perfecta — discordia, adeca cea mai periculoasă gangrena, ce pote se conturbe solidaritatea si bun'a intiellegere între frati. În Gratiu ne afflăm de presinte 17 tineri rom., d'între cari 4 (patru) formedia societ. „Discordia“ — mi greu s'o numescu „Romanismu.“ Acești patru membri, intrunindu-se în sied. secreta, se alessera unii pre alti de officiali si astfel constituira societatea, carea apoi decisse, ca toti acei tineri rom., cari voiescu se fiamembri, se se adressedie cătra societ. cu una petitiune formală, în carea se dechiare, că primescu principiulu cosmopolitu, apoi a supr'a petitiunii societ. se va consultă si pre cei demni i va primi de membri straordenari pre unu semestru. Astfelu explica ei § 7 allu statutelor, care suna: membri ordinaru sunt toti studentii ordinari de la scolele innalte din locu. — Ciudatu, dar adevăratu. — Cei-lalti 13 tineri rom. de si sunt în maioritate preponderanta, dar nevoindu a provocă scandalu, abandonara societ. cu totul si formaru unu clubu separatu. Acestu clubu adressă, cu dat'a 1 Nov. dlui Arone Densusianu în Tergulu-Muresiului urmatori'a telegramma deaderintia: „Martire! Fi mandru că-ci sufferi pentru una natiune sbieuita; fi liniscitu, că-ci în peptulu teu au strabatutu lamentările bardiloru nationali; fi perseverante, că-ci — longus est ordo idem petentium decus.“

(Candidatu de deputatu.) În cerculu electoralu de Caransabisin, comit. Severinului, primi candidatur'a de deputatu la diet'a de Pest'a d. generalu în pensiuone Traianu Doda. De si numele dlui generale este programmu de ajunsu, pentru ca fia-cine se scia, care are se fia attitudinea d-salle ca deputatu, totu-si spre a evita ori-ce dubietate ce ar poté se ivesca d'intr'o parte seau alt'a, însemnămu cu placere aci, că d. generalu, fiindu unanimu proclamatu ca candidatu allu poporulu din comit. Severinului, dechiară că recunosc pactulu din 1867 ca ori si care alta lege în vigore, că în dieta va sprigini pre guvernulu ori unde acestu-a va lucră într'u interessulu poporeloru, dara i va face oppositiune de câte ori va lucră din contr'a; cu unu conventu, va lucră pentru egal'a îndreptătre a totoruru nationalitătilor. Salutandu pre d. generalu Doda pre acestu terrenu, dorimu ca si alegerea, carea va avé locu în 10 Ianuariu, se-i fia unanima, precum i-a fostu si candidatiunea.

(Diurnale noue.) În tempulu din urma au mai apparutu în Bucuresci mai multe foi politice si a-nume: „Fiulu Romaniei“ si „Oltulu“, cari ca si cele mai multe organe de publicitate din Romania, lupta sub drapelulu liberalismului. Apparut de 2 ori pre septemana si costa pentru strainetate 20 lei n. fia-care. Apoi „Descentralisarea“ carea dechiară că nu se tiene de nice una partia din câte sunt asta-di în Romania, dar cu tote aceste affla de bine a face d'ocamdata strasnica oppositiune guvernului actualu. Appare pre fia-care dî, afara de Lunu si a doua dî dupa serbatori, si costa 30 l. n. la cari pentru strainetate este a se mai adauge si portulu. Li dorimu ea mai îndelungata vietia.

(Donatiune Asilului „Elena Domn'a“) M. S. Donatorulu Romaniei spre a corespunde dorintiei M. Salle Domn'a patron'a asilului „Elena Domn'a“, a binevoitu a face dania pentru predisulu stabilimentu, loculu numitu Fontana-Brancoveanului, proprietate a M. Salle de langa palatul de la Cotroceni.

(Rectificatiune) În Nr. 76. „Fed“ a. c. s'a publicatu în contr'a mea unu articlu datu d'in Berindu — comit. Clusiu — spre a carui întempinare, ve rogu ca se dati publicitatii urmatorulu respunsu.

Adevăratu este că nu am fostu la immortalizarea muierii d'in Macau, dar n'am fostu pentru ca n'am potutu merge fiindu eu atunci bolnavu, ceea ce pote marturisi ginerele repausatei, carele venisse a-mi insinua moartea socrei salle, marturu mi e mai de parte mediculu de colera Dr. Iuliu Komáromi, si însu-si protomediculu comitatulu Dr. Incze. — Assertiunea că repausata s'ar fi immortalizatu fără ceremoniele besericesci este cu totul falsă, pentru că cantorulu Demetriu Goreca, plinindu tote ceremoniele cantorele au petrecutu cadavrulu pana la gropa (i-s'au si platitu competentia stolare). Insanatosiandu-me eu am mersu însu-mi la Macau si în intiellegere cu barbatulu repausatei am celebratu în beseric'a Macaului în presentia întregu poporulu rom. de acolo sta liturgia si parastasu pentru odich'n'a sufletulu repausatei, apoi i-am ceditu deslegarea cu tota ceremonie. Deci Calumniatorulu meu n'avea ce grabi la Blasiu spre a cere oleiulu cellu santu pentru mine, ci se-lu cera pentru sine ca se-si unga de nou ranele invidiei livide ce lu mortifica în inima si de acolo se resuffla în limba. — limb'a calumniatorulu este mai inveninata si prin urmare mai periculoasă decâtu a sierpelui, era cellu ce nutrește în peptulu seu peccatulu invidiei, acellu-a de ar trece prin ori câte clase a speciei de invetiamentu, chiaru de ar avé tote dogmele credintiei în degete, inim'a sa totu-si nu o pote deplinu curatî de invidia. Calumniatorulu meu se nu se feresca, ca sobolii, de lumina, ci alta data semne-si numele sub productulu mintei salle, ca si publiculu se pote cunoasce pre calumniatorii si invidiosii. — În Gerbou, 29. Dec. 1873. Grigoriu Popu, parochu Gerboului si administr. Macaului.

(Numiri în functiuni.) La judecatori'a de Beseric'a-Alb'a au fostu numitu judecatori: Sava Miscovicu, — la judecatori'a de Panciova: Io. Firigyhásky (de este serbu?) — La judecatori'a de Caransabisin: Alessiu Onitiu, (Transilv.) Mai de parte au fostu numiti judecatori de cercu, la Beseric'a Alba: Bella Putnicu (serbu?) la Károlyfalva: Paulu Popovicu, — la Cubinu: Vasiliu Craciunescu, — la Antalfalva: Dominiu Stoicovicu, la Perlasu: Iosifu Murgu, la Bosovicu: Isidoru Chetianu, la Teregov'a: Teodoru Radu (Transilv.) Ceilalti judecatori în cercurile curatu romanesci si celle serbesci sunt magiari nemti si judani. Fii natiunii stapanitorie, de carea se tienu si judanii, au mai multe famelici decâtu majoritățile romanesci, serbesci, etc. era cunoscutia limb'e poporulu nu se cere, ajunge a cunoasce limb'a universală a pantecelui. Dar legea de nationalitate? Ai'a nu este facuta pentru unguri, ci pentru poporele asservite, padiesca-o elle daca o potu.

(Periclu de focu) D'in Beisuiu ni-se serie: În 29. spre 30. a. lunei cur st. n. noptea la 11¹/₂ ore se aprinse hornulu Castellului episcopescu de Beisui — si era aproape a se incinge în flammă întregu edificulu decumva bravulu Comissariu de securitate Moise Guttman, nu era desceptu ca se observa terribilele schinte în naltiandu-se si amenintiandu cu consumere nu numai edificulu respectivu, ci considerandu grozavulu ventu ce se ivisse potemu dice: Gymnasiulu, Beseric'a si întregu giurulu; lauda inse Provedintiei ca d. Guttman cu doi veghiatori de nopte observara iute pericolulu si fora de a allarmă pre locuitori, ceea ce pote ar fi causatu numai spaima si turburari — si fora de a da sem-

nalu spre tragerea camanelor, — cu periclitarea vietiei lor si successe a stinge foculu si estu-modu mentuira nu numai edificulu si giurulu lui de consummarea focului, ci scapara totodata d'in periclu si pre DD. Canoniculu V. Nistoru, noulu dirig. dom. Nedeschi si fostulu dirig. dom. Siorbanu, cari toti dormia în castellu. D. Guttman si socii sei nu primira alta remuneratiune, decâtu numai o simpla multiamire. Se cuvine inse, ca atâtu d'in partea dominiului eppu, câtu si a locuitoriloru d'in Beisuiu, se li-se esprima collu pucinu multiamita si recunoscintia publica pentru acesta facta brava.

(Calendarie pe An. 1874.) A fara de Calind. „Amiculu Poporulu“ de D. Visarionu Romanu — despre a carui apparitiune cetitorii nostri primescu în toti annii incunoscintiare priu col'a de prenum. ce pentru an. 1874. s'a si allaturatu la „Federat“ — apparura mai multe calendarie pre an. viit. între cari „Calindariulu edatu de societatea pentru cultura si literatura rom. în Bucovina.“ — (În Cernauti, cu tipariulu lui R. Eckhardt (8-u 119. pag. Pretiulu?) merita a fi recumendatu pentru cuprinsulu variatu si instructivu, asià d. e. tractatele „despre mesurile si pondurile celle noue.“ — „Affacerile postale.“ — „Despre Calendariu.“ — „Despre istoria fondului relig. gr. or. în Bucovina.“ — facu partea instructiva, — era „Giorgiu Fulgerulu“ (novella orig.) — „S'a superatu nevestia.“ — „Dascalulu Tintila.“ — „Anecdotile si pacaliturele“ facu partea delectatoria a calendarulu.

„Calindariulu Ghimpelui“ (10 cole, 30 caricature, 69 poesie.) Pretiulu 2 lei = 1 fl. la administr. Ghimpelui, în Passagiulu rom. si la librariile Socecu si Ioannide. — „Calind. pentru toti“ (cu tablou „Mihaiu si Caraiman în batal. de la Calugareni). 4-u Pr. 2 lei. — „Calind. amasantu“ (cu gravuru) 1 leu, 50 b. — Calind. basmelor (fabule) si canturiloru popul. (cu illustrat.) 1 l. 50 b. — „Calind. portativu“ 40 b. — „Calind. americanu“ 2 l. — „Calind. generale allu Romaniei“ (foia volante) 25 b. — „Calind. Teleg. rom.“ Sabiu, în tipogr. archidiec. cu potcovele parintelui Cirilu. Costa legatu 25 cr., era nelegatu 23.

(A visu publiculu rom. din Budapesta.) Cu bucuria aducemu la cunoscutia publiculu rom. din Budapesta placuta scire, că artistulu romanu Ionescu, dupa ce în tempulu mai din urmă si-a castigatu prin artea sa nu numai simpatihiele, ci si recunoscintia si multumirea Romaniloru banatiani, s'a resolutu în fine a face una excursiune si pana la Pest'a, spre a procură si coloniei romane de aici câteva sere de placuta distractiune. D-sa va sosi aici Marti în diu'a nasterii domnului, era Mercuri în 7 si Joi în 8 Jan. st. n. va da în sal'a de promenad'a Széchényi câte una representatiune comica de la celebrulu poetu romanu Alessandro. Pretiurile locurilor: Scaune de prim'a cl. 2 fl., II. cl. 1 fl. 50 cr. III. cl. 1 fl., era intrarea simpla 50 cr. Inceputulu la 7 ore ser'a. Bilete se potu cumperă de indatu la D. Atanasiu Barianu. Altepogasse nr. 1. — Colonia rom. din Budapesta este mica la numeru, inse cu tote aceste prin caldurosa primire si concursu solidariu va sci se recompedie si totu odata se încoragodie pre artistulu romanu, care i-a pregatitu acesta surprindere placuta.

(Balu rom. în Budapesta) Tinerimea rom. de aici va arrangia si în carnevalulu an. 1874 unu balu rom. în capitala tieriei ung. allu carni venitu este destinatu pentru Societ. de lectură „Petru Maioru“. Ni place a speră, că succésulu balului din an. acestu-a nu va fi mai pucinu splendidu si imbucuratoriu, ca în annii tr. Necasurile sunt multe, inse câte-odata omulu si de necasu cauta petrecere si distractiune. — Balulu se va tiené în 12 Fauru, în sal'a din „Grand Hotel Hungaria“.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu în a II. classa la scol'a confessională gr. cath. din comun'a oppidana Rodn'a-vechia în vicariatulu Rodnei, Districtulu Nasaulului, se publica concursu pana în 13 Ianuariu 1874.

Cu acestu postu sunt impreunate urmatoriele emoluminte:

a) Unu salariu annuale de 200 fl. v. a. care se capeta din fondulu scolaru allu comunei oppidane Rodn'a în rate lunare decursive.

b) 40 fl. v. a. relutu pentru cuarțuru si lemne.

Doritorii de a ocupă acestu postu de invetiatoriu voru avé a documenta: cumca au absolvitu cursulu preparandiale cu succésu bunu, că au mai servitu ca invetiatori si în fine, că au portare morala buna si nepetata, si supplicele astfelu instruite sunt a-se subscrerne la subscrisulu senatu scolarecu pana la terminulu susu indicatu.

De la Senatululu scolarecu confes. gr. c. Rodn'a-vechia, în 5. Decemvre 1873.

Clem Lupsiai,
presied.

Silvestru Muresianu
notariu.

ALESSANDRU ROMANU

Propriet., edit. si red. respundiet.

Sirupu Pagliano,

cellu mai bunu mediulocu pentru curatirea sangelui, se affla genuinu în singur'a agentura principala a lui

Stefanu Giergl,

primulu fabricantu reg. ung. priv. de carti de jocu,

Pest'a, în coltulu stradei lui Franciscus si strada Viennei nr. 1. etagiulu I.

Pretiulu unei butilce 1 fl. 40 cr. 6 butilce 6 fl. 50 cr.; 12 butilce 12 fl. v. Mai pucinu de 2 butilce nu se tranttu.

Acestu mediulocu pentru curatirea sangelui, care feste renumitu în tota umea, si care pana asta-di nu numai că n'este întrecutu, dar pana acum nici parechiunu si-a afflatu, si-a castigatu unu renume recunoscutu în tota Europa, de-ora-ce a celle mai multe feluri de boie s'a dovedutu ca unu medicamentu miraculosu si nepreputu, precandu alte medicamente n'au avutu nici unu effectu imbucuratoriu.

Carti de jocu, celle mai fine si mai frumose ce se potu fabrica, se potu capeta cu redicatu si în detailu cu pretulu fabricei, platindu-se seau d'adrechtulu la cassa seau per Nachname; la cerere espressa se tramitte tarif'a pretiuriloru prin

6-6

Stefanu Giergl.

Sifilitic'a si impotentia,

fia vechie seu de currendu nascute,

se tratédia dupa metodulu homeopaticu de Dr. I. Ernst, Pest'a, strada idoliloru nr. 6., etagiulu II., usia nr. 15., de la 2-6 ore dupa media-di.

Aceste morburu se trateza a dese ori în modulu celu mai usioru cu dose mari de iodu si argintu viu, si acest'a se face numai spre ajungerea unui resultatu momentanu. Pacienti vindecati în modulu acestu-a voru cadé mai currendu seu mai tardiu în morburile cele mai infricosiate, încâtu de în aduncele betranetie voru avé, doysu in le- suferi greu de consecintiele aceste, în le- uasore si superficial. Scutu contr'a camu, — felu de bole ofera metodulu de tratere verahiacaus — numai că vindeca dorerele cele m- nec-ca-ci chite, ci efectulu lui este asiè de b- aici-a de toriu, încâtu nu lasa nice cea mai n- din mere de urmări rele. Diet'a ce se iuble in- serie este simpla si usioru de tienu- ca- in- priapul- speec- au- nu noi

1-12